

KALEVI
KORPI

SAKSANMETSÖ

SAKSANMETSO

KALEVI KORPI

SAKSANMETSO

© 2025 Kalevi Korpi

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kannen kuva: Kalevi Korpi

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100

Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-6815-3

KÖYDEN JATKEENA

Pistin vahvan auton hinausköyden reppuuni. Sen päässä oli valmis lenkki, josta toisen pään voisin pujottaa, jolloin saisin hyvän kiristyssilmukan. Ja köyden toisen pään sitoisin koivuun. Sitä olisi riittävästi ja kyllä se minun painoni kestäisi kun sillä oli autojakin hinattu. Puukin oli jo katsottu valmiiksi; se oli näköetäisyydellä viljapellon takana, koko näköpiirin järein koivu joen penkalla. Kelpaisi siinä roikkua.

Joki kulki keskellä tasaista peltomaisemaa, jossa ei näköpiirissä ollut minkäänlaista kumpua edes metsissä. Sen mutkittelevan kulun paljastivat jo kaukaa joenpenkoilla ja vain niillä kasvavat koivut, lepät, pajupensaat ja todella harvalukuisiksi käyneet haavat. Rämepohjaiset mäntymetsät oli työnnetty viljelyn alta kauas joesta. Pellot olivat kauniin kullankellertävinä tuleentuneesta viljasta; kauraa, ohraa ja hiukan vehnää, siellä täällä vihreitä nurmisarkoja. Harvat ruismaat oli jo puitu, muiden puintia aloiteltiin.

Lähdin soratieltä vehkeideni kanssa kahlaamaan kaurapellon laitaa yksinäistä puutani kohti. Tuleentunut kaura oli hämmästyttävän pitkää, se ulottui vyötärölleni asti. Pellon reunassa kasvoi paikoin runsaasti yhtä korkeaa valvattia, jonka valkoiset höytyvät takertuivat maastopuvun housuihin ja takin liepeisiin. Osassa oli vielä keltaisia kukkia. Peltoa reunusti syvällä kurussaan miltei kuivunut luoma, joka kulki äsken käyttämäni tien alitse ja laski läheiseen S-jokeen.

Luoman jokeen laskevan suun kohdalla kuljin tömistelemättä ja mahdollisimman äänettömästi. Jossain metrejä allani penkassa oli majavan pesä. Oli kuljettava sen päältä, koska en halunnut tallata viljaa oikaisemalla pellon poikki. Näkymä joella oli kuvittelemaanikin pahempi; vesi oli syvällä seinämiltään savisessa, äkkijyrkässä uomassa. Ja sitä oli huolestuttavan vähän. Tämä oli todella ikävä yllätys. Jälleen kerran tuli todistetuksi tiedustelun tärkeys majavanpyynnissä. Siinä se on yhtä tärkeää kuin sodankäynnissäkin. Sen pitäisi lisäksi olla uunituoretta eikä menneenkeväistä.

Vedenpinnasta oli ainakin viisi metriä suosta aikoinaan raivattuun peltoon. Kesä oli ollut poikkeuksellisen kuiva ja kuuma. Ainoa ampu-
mapaikka olisi koivu missä keväällä olin saanut taljajousellani pienen
majavan, silloin vesi oli ollut tosin monta metriä korkeammalla. Tuulikin
puhalsi hyvin hiljaa sopivasti siihen suuntaan, se olikin ainoa hyvä asia
pyynnin kannalta. Haittana oli myös jyrkkien penkkojen sakea, viidak-
koa muistuttava kasvillisuus; pajua, saraa, mesiangervoa, maitohorsmaa,
vadelmaa, nokkosta ja järviruokoa miehen pituudelta.

Aivan kuin joki olisi ollut eri joki kuin keväällä, jolloin sen virtaus
oli voimissaan ja vesi jäälauttoineen täytti uoman korkeimmillaan aivan
piripintaan. Ja eri jokihan se olikin; ainoastaan paikka oli sama.

Musta vesi tuskin liikkui.

Lähdin kulkemaan vastavirtaan koivulleni. Muutaman sadan metrin
matkalla näkyi alhaalla vesirajassa vastarannalla pari majavan mustalle
muralle tallaamaa nousukohtaa. Polut katosivat korkeaan saraheinään ja
pajukkoon. Yhdellä kohdin nousi vedestä oikein kunnan polku puolelleni
kauramaahan, missä majava oli lahmannut kauraa isoja aloja kuin karhu
ja mussuttanut jyviä. Sen takapuolen jälkiä oli aarin alalla. Kuralle tallattu
ura kulki vedestä lähes pystysuoraa seinämää. Ilman sitä syönnöstä olisi
luullut kokonsa vuoksi karhun tekemäksi.

Koivulle tultuani pyyhin hikeä hihaani; iltakuudesta huolimatta läm-
mintä oli vielä lähelle hellerajaa.

Koivu oli läpimitaltaan jo tukkipuun mitat ylittänyt, vartta sen sijaan ei
ollut kertynyt juuri kymmentä metriä enempää. Se kasvoi aivan jyrkän-
teen reunalla, hiukan jokeen kallellaan. Maa vietti jokeen suorakulman
puolikkaassa. Vesirajassa odotti puolentoista metrin pystysuora pudotus.
Ei mikään ihanteellinen paikka jousimiehelle. Ainoa hyvä puoli paikassa
oli ettei sillä kohtaa ollut matalaa heinää kummempaa kasvillisuutta.

Kaivoin köyden repusta ja kiristin toisen pään lenkistä koivun ympä-
rille. Laskeuduin rinnettä niin pitkälle kuin jokeen putoamatta pääsin.
Mittasin pituuden niin, että voisin laskeutua lähelle vesirajaa. Sitten kier-
sin lopun köyden mahani ympärille.

Oikea pituus on erinomaisen tärkeä seikka; opin sen kattotöissä. Jos-
kus varsinkaan liika ei ole hyväksi. Pellittäessäni monia vuosia sitten
vanhan, ostamani talon mukana tulleen kivinavetan kattoa olin sitonut
samanlaisen, katonharjan yli menevän köyden ympärilleni. Toisen pään

olin tietenkin eteeni katsovana miehenä naulannut kiinni katonharjan takaiseen hirsiseinään kuuden tuuman naulalla. Katto oli varsin jyrkkä. Viimeisen pellin naukauksen jälkeen oikaisin väsynttä selkääni, jolloin alkoi äkkinäinen persliuku, joka jatkuikin suureksi hämmästykseni räystään yli. Kaikki kävi niin nopeasti, että ehdin vain säikähtää perusteellisesti. Lasku loppui repäisevään äkkipysähdykseen ja jäin roikkumaan kainaloistani köydessä. Saappaatkin irtosivat jaloista. Lännenfilmeistä olin ottanut jotain opikseni: en ollut sentään sitonut köyttä kaulaani.

Istuin jokeen päin vinossa olevalle reppujakkaralle selkä takakenossa jotta jousen käsittely olisi luontevampaa. Kovin mukava asento ei ollut. Köysi esti putoamasta jokeen. Kokeilin nostokoukkuani, aivan liian lyhyt, yhtä suuri apu olisi heinän korresta. Miten saisin painavan majavan ylös? En jäänyt sitä pohtimaan, hankalaa se ainakin olisi. Sidoin laukaisulaitteen oikeaan ranteeseen, pistin nuolen nokkiin ja jäin odottamaan. Sitä lajia riitti. Omien ajatusten pyörittäminen alkoi pian maistua puulta, niitähän ei monta ollut, ja nekin vähät loppuun jauhettuja. Eikä uusia mistään siihen hätään löytynyt. Sitä vastoin luonnon tarkkailu oli hauskaa.

Pikkuisia, hyttystä näkyvämpiä ja mustempia hyönteisiä tanssi silmieni edessä edestakaisin ylös alas väsymättä. Olisivatko jotain surviaisia? Minusta ne eivät ainakaan olleet kiinnostuneet. Merkillistä kyllä mutta ainoatakaan hyttystä tai polttiaista tai mäkäräistä tai paarmaa ei näkynyt. En niitä erityisemmin kaivannutkaan. Vain sinnikäs ampiainen yritti aikansa tehdä tuttavuutta huitomisestani huolimatta.

Sepelkyhky oli laskeutumassa koivuuni, mutta huomasi minut viime tingassa, teki jyrkän mutkan ja katosi takaisin penkan taakse. Varpushaukanaaras lensi uomassa nuolennopeaan lähellä vedenpintaa ohitseni. Se jahtasi rantapensaiden pikkulintuja tai rantojen kahlaajia. Kohdallani se teki minut huomattessaan varmuudeksi salamannopean väistöliikkeen. Syvällä oleva passipaikkani ei ollut hääppöinen lintujen tarkkailulle; vain kaksi lajia. Lintuköyhähän maisema ei ollut, päinvastoin. Perinteisiä asukkaita pesimäaikaan olivat peltopyyt, teeret, kyyhkyt, tavit, telkät, ruisrääkät, suohaukat, tuuli-, nuoli- ja kanahaukat, suopöllöt, monet kahlaajalajit, kertut, eri sirkut, pajulinna sukuiset, rastaat ja tietenkin kaikki variksen sukuiset riutat. Ehkä helle oli linnutkin lamaannuttanut.

Silloin tällöin joku pikkukala tuikkasi renkaan sysimustaan suoveteen.

Vähän väliä vilkuilin alavirran mutkaan laineita odotellen, mutta veden pinta pysyi peilitynänä. Välillä aloin jo hetkittäin toivoa ettei keväällä näkemäni, valtava majava tulisikaan; sen ylössaanti olisi todella vaikeaa liian lyhyen nostokoukun kanssa.

Vieno tuuli toi mukanaan puidun viljan tuoksun. Se toi oitis mieleen hyvin elävinä kaukaisia muistoja lapsuudesta; riihessä tapahtuvan viljan puinnin. Auringon vastavalossa näkyi vielä ilmassa leijuva puintipöly äskeisen leikkuupuimurin jäljiltä joen vastarannalta. Aloin muistella kuinka isäni kotona olin lapsena joskus mukana rukiin ja kauran puinnissa riihessä. Saatoin joskus jopa hiukan kolistella varstallakin. Ruis puitiin sitä varten lämmitetyssä riihessä. Se oli kuin suuri savusauna ilman lauteita. Ensін lyhteet olivat kuivumassa korkealla orsilla saunanlämmössä. Samalla proteiinilähteet eli toukat ja kaiken maailman öttiäiset putoilivat hengettäminä lankkulattialle, josta ne sitten lakaistiin ja lapioititiin. Nykykäsityksen mukaan niistä olisi saanut monta proteiinipitoista annosta, pienen perheen niillä olisi ruokkinut. Nykyäänhän tilanne on sikäli korjaantunut, että ne eivät mene haaskuuseen. Leikkuupuimuri ottaa ne talteen suoraan pellostä, jolloin niiden hävikki vähenee. Lopuksi lyhteet lyötiin seinään ja sitten vielä varmuudeksi nuijittiin lattialla varstoilla viimeistenkin jyvien irrottamiseksi. Kaura ja ohra puitiin kasmasiinillä, jonka voimanlähteenä putputti maamoottori. Tuoksun lisäksi mieleen on jäänyt vihneiden murujen ja pölyn aiheuttama pirullinen kutina iholla, joka lähti vasta savusaunassa reippaasti vihtomalla.

Jostain merkillisestä syystä riiheen ja varsinkin moottorin sokkeloihin tekivät kimalaiset pesiään. Rosvosin pikkupoikana monesti niiden hunajan, se oli kullankeltaista ja hyvää. Kerran olin serkkupojan kanssa ryöstöretkellä. Pörriäinen pisti häntä silmäluomeen, silmä turposi umpeen. Hän oli jostain kansanperinteestä kuullut, että kusi auttaa pistoksen aiheuttamiin kivuliaisiin oireisiin. Hän kehotti minua kusemaan silmänsä. Minä tein työtä käskettyä ja kirjaimellisesti kusin häntä silmään. Ei ensiavullani ollut naurua kummempaa vaikutusta. Mutta olihan sekin sentään jotain tässä murheen laaksossa. En tunne ketään, joka olisi todella sananmukaisesti kussut toista silmään. Eikä sellaista tapausta ole tullut vastaani edes minkään alan kirjallisuudessakaan.

Elokuun lopussa ei enää linnunlaulua kuulunut. Kaukaa kuului vain harakan pahanilkinen räkätys. Aurinko oli kadonnut näkyvistä kaukaisen

metsän taakse. Hienoisesta hämärästä päätellen se oli laskemassa. Majavat olivat tässä paikassa kokemuksen mukaan aina lähteneet liikkeelle jo tuntia ennen auringonlaskua. Järkeilin, että ne olivat jossain muualla päin parhaillaan liikkeellä. Alaspäin jokivartta ei ollut mitään ampumapaikkaa näin matalanveden aikaan, senkään vertaa ei ollut vastavirtaan puskittuneiden penkkojen takia. Oli vaihdettava jokea jos mieli jatkaa jahtia. Pimeyden tuloon olisi vajaan tunnin verran.

Kiskoin itseni köydestä penkalle.

”Vielä on kesää jäljellä. Vielä tulee kauniita päiviä. Vielä voit löytää ystävän. Vielä tilaisuuden saat...Elämä on niin kuin unta. Kukkii koko luomakunta. Sydän vain uutta tilaisuutta odottaa”, hyräilin mielessäni kun lähdin kahlaamaan jousen kanssa tulojälkiäni kauramaan laitaa. Joenpenkka alkoi pudota paikoin vain metrin päässä kauramaasta. Tulin ensimmäiseen joenmutkaan, josta näki pari-kolmesataa metriä alavirtaan, aina pienelle männylle, joka kasvoi tullessa ohikulkeneeni luoman suussa.

Ja katso: siellä pulasi penkkapesänsä kohdalla kaksi majavaa. Kun pääsin niitä sadan metrin päähän, niin ne lähtivät heti katsomaan kummajaista, jonka ne olivat taivasta vasten nähneet lähestyvän korkealla töyräällä.

Joki oli koko matkan syvällä jyrkässä uomassa. Penkat olivat joka paikassa miehenkorkuisen kasvillisuuden peitossa. Majavat saattoivat aivan huolelta tulla minua hännäämään. Ja sen ne myös tekivät. Kumpikin ui aivan kohdalleni, läimäytti häntäänsä ja sukelsi. Ja sitten sama varmuuden vuoksi uudestaan. Isomman läimäys nosti korkean vesipatsaan. Kuulosti aivan kuin käsikranaatin olisi veteen heittänyt. Pettyneenä kahlasin kauramaan reunaan innokkaan ja selvästikin ilkkuvan läiskeen saattamana.

Tekei mieleni lainata Juha Miedon lausahdusta: ”Haistakaa v...u koko kinkeripiiri.”

Mieli mustana rähmin autolleni. Diesel pörähti käyntiin ja hiekkatielle jäi vain sakea pölypilvi ja taivaalta tippuvia pikkukiviä. Suuntasin vauhdilla kuoppaista tietä K-joelle, johon S-joki laskee parin kilometrin päässä. Ajoin K-joen yli menevän sillan yli ja vilkuilin näkyisikö joessa majavia. Ei edes mitään jälkiä. Kurvasin kapeaa mäntykankaalla kulkevaa hiekkatietä takaisin joen penkalle vajaan kilometrin sillan yläpuolelle.

Paikallisten metsästäjien erämajalta laskeuduin jyrkkään rinteeseen tehtyjä yli parikymmenmetrisiä jyrkkiä puurappusia alas jokirantaan, jossa oli metsästäjien sauna. Sen rannassa oli vielä jyrkemmät lyhyet raput

jokeen. Istuin rapuille lähelle vesirajaa. Paikka oli tuttu, joki oli tässä kohdin kolmetoista metriä leveä kevättulvassa. Olin mitannut sen oikein etäisyysmittarilla. Nyt siitä saattoi vedenpinnan laskun takia joen kavennuttua vähentää pari kolme metriä. Tässä sai ampua vain jousella kylän läheisyyden vuoksi. Olin ampunut tässä usean majavan, joista yksikään ei ollut alle kaksikymmenkiloinen.

Hieno paikka, ympärillä ikikuusikkaa, vastarannalla metsäniitty.

Syvällä uomassa ei tuntunut tuulenvirettäkään, tuuli oli täysin tyyntynyt. Pitäisikö kokeilla pikkusikarilla mihin savu kulkee? Näennäisesti täysin tyyneilläkin ilmalla se aina johonkin menee. Tein niin tavallisesti. Jostain syystä tuntui siltä, että nyt oli parempi olla kokeilematta; oli jo aika hämärää, majava voisi tulla koska tahansa ja sau jäisi pitkäksi aikaa joenuomaan leijumaan.

Ylävirtaan näki lähes kolmesataa metriä, alaspäin runsaan haulikonkantaman. Vilkuilin aluksi toiveikkaana vuoroin kumpaankin suuntaan. Toiveet rapisivat sitä mukaa kun hämärä tiheni, kunnes ne katosivat kokonaan.

Lopulta katselin vain lepakoiden lentelyä joenuomassa.

En viitsinyt edes joutua kaivaa laukusta. Istuin vain pää aivan tyhjänä joen pintaa edessäni tuijottaen. Tässä joessa vesi sentään kulki, vaikkakin varsin leppoisesti. Veteen tipahtaneet kuivuudesta kellertävät koivunlehdet ja ruskettuneet lepänlehdet kulkivat hiljalleen kohti kaukaista merta.

Säpsähdin kun mustarastas varoitti kohdallani vastarannan tuomessa. Mitään varottavaa ei kuitenkaan näkynyt missään. Sitten se lensi puolelenni jokea viereiseen kuuseen säksättämään. Silloin selvisi rastaan huolenaihe: minähän se olin. Kehotin sitä ottamaan rauhallisesti. Mustarastas on varsinainen hölösuu, paljoa ei tarvita kun se hälytyksen antaa. Siihen ei tarvita rasahdusta kummempaa. Punakylkinen serkkunsa on paljon luotettavampi. Lintu uskoo vain silmiinsä ja joskus tuntuu siltä että se käyttää järkeään; eipä se minua ole varoittanut käsittäen etten minä sille mitään tee. Pienpetojahdeissani olen lukuisasti saanut todistaa, että sen sanaan voi aina luottaa; kettu tai supikoira on tulossa kun punakylkirastas iltahämärissä varoittaa. Metsästäjän reipas apulainen.

Sitten satuin katsomaan vastavirtaan; aivan kuin vedenpinta olisi elänyt. Ja tarkemmin katsoen aaltoilihan se. Se saattoi olla minkki, saukko tai majava. Tarkkaavaisuuteni heräsi, toiveikkuuteni ei. Odotin. Ainakin

Espanjalainen elokuvaohjaaja Luis Buñuel sanoi katuvansa sitä ettei metsästänyt tarpeeksi. Kalevi Korven ei sitä tarvitse katu; eräpolkuja on tullut kierrettyä yli kuusikymmentä vuotta. Lääkärin ammattiaankin hän hoiti vähemmän aikaa; neljäkymmentäkahdeksan vuotta. Väitöskirja teoreettisesta filosofiasta. Asustelee nykyään pystykorvansa Pojun kanssa keskisessä Suomessa. Nimittää nykyään itseään pienviljelijäksi; on sentään puutarha ja peltoplántti.

Kalevi Korpi on kirjoittanut viisi eräkirjaa: ”Pienoiskiväärillä”, ”Maa jota ei enää ole”, ”Pedon vuosi”, ”Jousella ja vähän muullakin” sekä ”Meren koiria ja maalintuja”. Uusimman kirjan ”Saksanmetso” niminovellissa kuullaan perinteistä pystykorvan haukkua ja ihmetellään saaliiksi saatua saksanmetsoa. Nykyään sellaiseen voi tutustua edesmenneessä kymmenen markan kolikossa, jos sen sattuu jostain löytämään.

Korven tarinoissa ei kuljeta A.E. Järvisen tavoin kirveen koskemattomissa erämaissa siitä syystä ettei niitä Suomessa enää ole. Ainoastaan meren ulkoluodoilla hallijahdissa Suomenlahdella tai Perämeren norppajäillä pääsee eroon ihmisen kädenjäljistä.

Korpi on niitä harvoja eräkirjailijoita, jotka kirjoittavat jousimetsästyksestä ja sen saloista. Majavajoelle pääsee mukaan kevään huumaan ja luonnon heräämiseen. Ei majavajahiti ole aina hiljaista kyttäämistä; siellä voi pudota virran vieväksi tai murtaa nenänsä. Eikä Korven tarinoissa unohdeta epäonnistumisiakaan, jotka yleensä mieluusti unohdetaan. Mitä pidempään metsästää niin sitä erikoisemmiksi tuntuvat erheetkin käyvän. Kuka olisi vaikkapa ampunut kangastusta?

BoD

9 789528 968153